

Către Ministerul Economiei, Comerțului și Turismului

Opinia ApTI cu privire la propunerea legislativă de Hotărâre a Guvernului pentru aprobarea implementării Sistemului Informatic Integrat de Evidență a Turiștilor și a Normelor cu privire la accesul, evidența și protecția turiștilor în structuri de primire turistice cu funcțiuni de cazare

Ca urmare a propunerii de Hotărâre de Guvern (HG) mai sus menționate publicate pe site-ul Ministerului Economiei, Comerțului și Turismului pe data de 5 august 2015, **Asociația pentru Tehnologie și Internet (ApTI) care susține respectarea drepturilor omului în societatea informațională vă trimite următoarele comentarii**, având în vedere că sistemul informatic propus de către inițiatori are un impact direct asupra dreptului la viață privată și a protecției datelor personale:

1. Organizarea unei dezbateri publice

În conformitate cu Art 6 alin (7) din legea nr. 52/2003 privind transparența decizională în administrația publică **vă cerem organizarea unui întâlniri** în care să se dezbată proiectul de act normativ și care să fie anunțată public de către Minister prin toate mijloacele de comunicare publice.

2. Instrumentul juridic corespunzător

Din punctul nostru de vedere, **un act normativ care reglementează un subiect care poate aduce atingere drepturilor fundamentale, cum este dreptul la viață privată și care derogă de la regulile generale de protecției a datelor cu caracter personal stipulate în legea 677/2001 poate fi reglementat exclusiv printr-o lege și nu printr-o Hotărâre de Guvern.**

În acest sens sunt construite și dispozițiile art. 115 alin. 1 și 6 din Constituție, potrivit cărora nu pot fi emise nici ordonanțe simple și nici ordonanțe de urgență prin care sunt afectate drepturile și libertățile prevăzute de Constituție, deci cu atât mai puțin printr-un act normativ de nivel ierarhic inferior, cum ar fi o Hotărâre de Guvern.

Or dreptul la viață privată care poate fi afectat, sunt prevăzute în Constituție și măsurile propuse de dvs. afectează grav acest drepturi, prevăzute atât în Constituție, cât și în Convenția Europeană a Drepturilor Omului sau Carta Drepturilor Omului a UE (parte din Tratatul de la Lisabona).

De asemenea conform practicii curente a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO) orice ingerință

în dreptul la viață privată trebuie să fie legală, adică trebuie să fie "prevăzută de lege".

Aceasta înseamnă, printre altele, că legea trebuie să fie de o anumită calitate. În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a dezvoltat două cerințe principale. Legea care limitează dreptul la viață privată trebuie să fie suficient de clară, precisă și previzibilă, și în plus să fie accesibilă.

Claritatea, precizia și previzibilitatea legii înseamnă că legea trebuie să fie "formulată cu destulă precizie pentru a permite unui cetățean să decidă conduita sa și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele care ar putea rezulta dintr-un fapt determinat."¹.

În contextul special de interceptare a comunicațiilor în scopul anchetelor poliției, CEDO notează că "legea trebuie să fie suficient de clară în ceea ce privește posibilitatea de a da cetățenilor, în general, o indicație corespunzătoare cu privire la împrejurările și condițiile în care autoritățile publice sunt împuternicite să recurgă la această intervenție secretă și potențial periculoasă asupra respectării vieții private și a corespondenței "².

Mai mult, CEDO consideră că "dreptul material în sine, spre deosebire de însoțirea practică administrativă, trebuie să indice domeniul de aplicare și modalitățile de exercitare a acestei puteri discreționare cu suficientă claritate, având în vedere scopul legitim a măsurii în cauză, pentru a oferi individului o protecție adecvată împotriva arbitrarului"³.

3. Argumente pe fond pentru respectarea datelor cu caracter personal în actul normativ

Colectarea și stocarea datelor de identificare ale tuturor turiștilor și includerea acestora pentru o perioadă nedeterminată într-un sistem informatic, ca și lipsa oricărei informații sau garanții cu privire la cine ar avea acces la aceste date și în ce condiții reprezintă o ingerință în dreptul la viață privată.

Din punctul nostru de vedere **actul normativ trebuie revizuit în mod semnificativ** în vederea garanțiilor protecției datelor și obținut un aviz din partea ANSPDCP, ca autoritate competentă în domeniul protecției datelor cu caracter personal.

În conformitate cu jurisprudența CJUE trebuie precizat că "Pentru a stabili existența unei ingerințe în dreptul fundamental la respectarea vieții private, are puțină relevanță dacă informațiile vizate referitoare la viața privată prezintă sau nu prezintă un caracter sensibil sau dacă persoanele interesate au suferit sau nu au suferit eventuale dezavantaje ca urmare a acestei ingerințe"⁴.

De asemenea, Curtea Constituțională a României a reținut în Decizia nr. 1258/2009 și că "este unanim recunoscut în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, de exemplu în cauza Prințul Hans-Adam II de Liechtenstein împotriva Germaniei, din anul 2001, că statele membre semnatare ale Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și-au asumat obligații de natură să asigure că drepturile garantate de Convenție sunt concrete și efective, nu teoretice și iluzorii,

¹ Vezi CEDO - *Sunday Times vs. Marea Britanie*, 26 April 1979, Series A no. 30, p. 31, § 49,

² Vezi CEDO - *Malone vs. Marea Britanie* citată în Council of Europe, *Case law of the European court of Human rights concerning the protection of personal data*, 30 Jan. 2013 (DP (2013) CASE LAW), op. cit., p. 19

³ Idem

⁴ Hotărârea CJUE din 8 aprilie 2014 în cauzele conexe C-293-12 și C-594-12 *Digital Rights Ireland*, punctul 33.

măsurile legislative adoptate urmărind apărarea efectivă a drepturilor". Posibilitatea conferită de dispozițiile legale criticate, ca un număr nelimitat de autorități din cadrul Ministerului Administrației și Internelor să aibă acces la toate datelor personale colectate, pe baza unui simplu protocol între 2 instituții publice în afara unui sistem de garanții de securitate a datelor personale, nu îndeplinește criteriul apărării efective a dreptului la protecția vieții private.

În acest sens, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a subliniat în cauza Digital Rights Ireland faptul că "protecția datelor cu caracter personal, care rezultă din obligația explicită prevăzută la art. 8 alin. (1) din Cartă, prezintă o importanță deosebită pentru dreptul la respectarea vieții private"⁵. Pe de altă parte, Curtea Constituțională a României a reținut în Decizia nr. 1258/2009 că "în materia drepturilor personale cum sunt dreptul la viață intimă și libertatea de exprimare, precum și a prelucrării datelor cu caracter personal, regula unanim recunoscută este aceea a garantării și respectării acestora, respectiv a confidențialității, statul având, în acest sens, obligații majoritar negative, de abținere, prin care să fie evitată, pe cât posibil, ingerința sa în exercițiul dreptului sau a libertății".

Conform CJUE, o reglementare care atinge dreptul la protecția datelor cu caracter personal așa cum este prevăzut în art. 8 Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, "trebuie să prevadă norme clare și precise care să reglementeze conținutul și aplicarea măsurii respective și să impună o serie de cerințe minime astfel încât persoanele ale căror date au fost păstrate să dispună de garanții suficiente care să permită protejarea în mod eficient a datelor lor cu caracter personal împotriva riscurilor de abuz, precum și împotriva oricărui acces și a oricărei utilizări ilicite a acestor date"⁶.

În cazul de față înregistrarea tuturor datelor personale ale turiștilor într-o bază de date pentru o perioadă nedeterminată și cu acces nelimitat din parte oricărei instituții subordonate MAI, pe baza unui simplu protocol, constituie o bază pentru extinderea supravegherii generalizate în condițiile lipsei oricărei garanții mininale pentru protecția datelor personale.

Notăm faptul că orice ingerință în exercițiul unui drept, deci și al dreptului la viață privată, pentru a fi considerată de către CEDO conformă cu Convenția europeană, trebuie să îndeplinească, cumulativ, următoarele:

- ingerința trebuie să fie prevăzută de lege;
- ingerința trebuie să urmărească un scop legitim;
- ingerința trebuie să fie necesară într-o societate democratică.
- ingerința trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit.

Condiționalități similare se regăsesc și în art. 53 alin. (2) din Constituția României.

Actul normativ propus trebuie să dovedească printr-o analiză exhaustivă⁷ ce însoțește actul

⁵ Idem, punctul 48.

⁶ Idem, punctul 54.

⁷ Pentru modul în care o asemenea analiza trebuie prezentată anterior adoptării actului normativ, puteți vedea argumentația de la ApTi și APADOR-CH - Argumente în susținerea obiecției de neconstituționalitate ridicată de instituția Avocatul Poporului cu privire la dispozițiile Legii pentru modificarea Ordonanței de Urgență a Guvernului

normativ cum respectă cele patru principii ce ar trebui să fie îndeplinite cumulativ pentru a se considera că încălcarea dreptului la viață privată este legitimă.

Bogdan Manolea

Director executiv

Asociația pentru Tehnologie și Internet ApTI

București, 14 august 2015